

БУРТНЯК Віталій, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 201 «Агрономія»

Науковий керівник: **БАХМАТ Микола Іванович**, доктор с.-г., професор кафедри землеробства, ґрунтознавства та захисту рослин

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

м. Кам'янець-Подільський

ПРОДУКТИВНІСТЬ БОБОВО-ЗЛАКОВИХ ТРАВСУМІШОК В УМОВАХ ФГ «ТАН-ДІМ»

У вирішенні проблеми зміцнення кормової бази тваринництва і покращення екологічного стану в агроландшафтах регіону важлива роль належить створенню високопродуктивних кормових агрофітоценозів з продуктивних видів та сортів багаторічних бобових і злакових трав. Ефективним чинником є запровадження у виробництво раціональних способів поліпшення та використання природних кормових угідь, як одного з найбільш ефективних факторів управління видовою структурою, продуктивністю угідь і якістю корму.

Продуктивність сіяних сіножатей і пасовищ в значній мірі залежить від правильного підбору компонентів для травосумішей з урахуванням їх стійкості до несприятливих екологічних умов. Більшість науковців дійшли висновку, що змішані посіви, які складаються з декількох видів трав, зазвичай дають більш високі та стабільні врожаї зеленої маси протягом усього періоду використання, а отримані з них корми мають кращу якість [1; 2].

З літературних джерел відомо, що лучні травостої відіграють величезну природоохоронну роль у агроландшафтах, зокрема затримують поверхневий

стік, і навіть, на крутих схилах захищають ґрунти від ерозії, а водоймища – від замулення і забруднення [3; 4].

Формування високопродуктивних сіяних лучних травостоїв забезпечує науково обґрунтований підхід до розробки й застосування на практиці ефективних прийомів їх створення та раціонального використання. Лучні фітоценози відіграють значну роль у зміцненні кормової бази тваринництва, зокрема вони забезпечують велику частку потреби в кормах для сільськогосподарських тварин як у вигляді зелених кормів з пасовищ та сіна із сіножатей.

Мета наукових досліджень полягала в вивченні особливостей формування багаторічних бобово-злакових, бобових і злакових багаторічних кормових агрофітоценозів, способи управління їхньою стабільністю і удосконалення принципів добору трав і травосумішей, що є перспективним у кормовиробництві й луківництві на відновлених природних кормових угіддях та орних землях. Застосування яких дозволить ефективніше використати біологічний та ґрунтово-кліматичний потенціал регіону, що суттєво поліпшить кормову базу тваринництва та екологічний стан довкілля.

В результаті проведених досліджень збільшення компонентів травосумішок підвищується стійкість угруповання незалежно від погодних факторів, навіть в екологічних умовах, які не повністю відповідають потребі трав, висіяним в чистому виді. Також відмічено за результатами спостережень, що в сіяних угрупованнях, які формуються з багатоконпонентних сумішок, уже з перших років основну роль відіграють 2–3 найбільш пристосованих до певних екологічних умов види й травосуміші підібраних компонентів за продуктивністю. Рослини, які одержують перевагу в угрупованнях, відрізняються, як правило, більш раннім початком вегетації, вищою енергією наростання вегетативної маси, швидшим ростом, розгалуженішою кореневою системою. З'ясовано роль багаторічних бобових трав в одновидових та сумісних посівах зі злаками в підвищенні продуктивності кормових агрофітоценозів, у поліпшенні якості кормів.

В результаті проведених експериментів, видовий склад має вплив на врожайність агрофітоценозів. Багатокомпонентні травосуміші з різними видами трав мають вищу продуктивність. Така закономірність обґрунтовується різною природою та врожайністю різних видів трав, а також їхньою здатністю до адаптації до змін у вегетаційних умовах. Різні види бобових трав можуть впливати на розвиток травостою, що сприяє накопиченню високої продуктивності впродовж періоду вирощування.

Такі закономірності у виробничих умовах дозволяють фермерам вибирати травосуміші для вирощування так, щоб збільшити врожайність і забезпечити стабільний розвиток травостою на певний період.

Виживаність рослини - це складний процес, що включає в себе взаємодію спадкових та навколишніх чинників. Біологічні і морфологічні особливості рослин і вплив умов існування дозволяють їм пристосуватися до умов вирощування в агробіоценозі. В той же час, зміни в умовах можуть вплинути на виживаність рослини навіть при наявності сприятливих спадкових особливостей.

Таким чином одержані результати сприяють впровадженню енергозберігаючих, екологічно безпечних прийомів і технологій створення та раціонального використання високоврожайних сіяних бобових, злакових та бобово-злакових кормових агрофітоценозів на кормових угіддях.

Список використаних джерел:

1. Бугрин О.М., Бугрин Л.М. Вплив складу травосумішей та біологомінерального удобрення на кормову продуктивність лучних агрофітоценозів на схилових землях. Передгірське та гірське землеробство і тваринництво, 2020. Вип. 68 (2) С. 37-52.

2. Бахмат М.І. Дутка Г.П. Продуктивність культурних пасовищ залежно від впливу мінеральних добрив і режимів використання в західній частині Лісостепу України. Вінниця, 2008. – 18 с.

3. Антипова Л.К. Багаторічні трави – важлива складова екологічного землеробства і кормовиробництва. Вісник аграрної науки. 2018. Вип. 4. С. 35-41.

4. Зінченко О.І. Кормовиробництво: навч. видання. 2-е вид., доп. І перероб. Київ: Вища освіта, 2005. 448 с.

БРИЖАК Богдан, здобувач 2-го курсу другого (магістерського) рівня освіти спеціальності 201 Агрономія

Собко Володимир Іванович., директор, Хмельницька філія ДУ «Інститут охорони ґрунтів України»

ЗВО «Подільський державний університет»

м. Кам'янець-Подільський

ДИНАМІКА ВЛАСТИВОСТЕЙ ҐРУНТІВ РІЛЛІ У ТОВ «АГРОСОЛЮШНС» КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Результати моніторингу властивостей ґрунтів ріллі в Україні засвідчують про загальну тенденцію розвитку процесів їх деградації. Проте основні відомості про динаміку властивостей ґрунтів базуються на матеріалах агрохімічного обстеження (еколого-агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення), яке здійснюють обласні філії ДУ «Інститут охорони ґрунтів України» і, в меншій мірі, наукові установи.

Проте підхід з виведенням середніх даних по господарству, району, області відображує загальні тенденції, але не враховує особливостей окремих територій з своєрідними ландшафтами, специфіки економічних умов і можливостей окремих підприємств, поза обстеженням залишаються значні площі ріллі малих підприємств та інше.

Тому метою наших досліджень було встановити динаміку властивостей